Minst 24 poliser och 10 demonstranter dödades i Bagua.

Mitt i genomförandet av frihandelsavtalet med USA och slutförhandlingarna med EU utbröt de värsta våldsamheterna på många år i Peru.

Minst 34 personer dödades och hundratals skadades när polisen försökte stoppa ursprungsfolk och småbönder som protesterade mot de utländska företagens exploatering av Amazonas.

TEXT: KERSTIN EDQUIST
FOTO: THOMAS QUIRYNEN

Perus regering anklagas för folkmord

PÅ MORGONEN den 5 juni förvandlas vägen utanför staden Bagua i norra Peru till en krigszon. 1 500 poliser har kommit dit för att skingra de ursprungsfolk och bönder som sedan 48 dagar, i protest mot regeringens politik, har blockerat vägen vid det som kallas ”Djävulens kurva”. Polisen skjuter skarpt mot demonstranterna, en helikopter släpper ner tårgas från luften och panik utbryter. Poliser tas till fånga, demonstranter grips och döda och skadade personer forslas i väg så gott det går. Sjukhusen i Bagua fylls snabbt.

Sammanlagt beräknas 24 poliser och 10 demonstranter vara döda, men ursprungsfolksrörelserna talar om många fler dödsoffer. Hundratals demonstranter är skadade.

Protesterna inleddes i början av mars sedan president Alan García hade utfärdat en rad lagdekret. Peru skulle öppna dörrarna för utländska företag att borra efter olja och naturgas i Amazonas regnskog, som också innehåller stor biologisk mångfald och många vattenkällor av stort intresse för utländska investerare.

– Det finns massor av resurser som inte används, som det inte investeras i och som inte skapar några jobb, skrev Alan García i ett uttalande i april.

Enligt regeringen är lagdekreten dels ett sätt att stimulera ekonomin och organisera utvinningen av naturresurser i Amazonas, dels ett resultat av frihandelsavtalet som nyligen förhandlades fram med USA. Ett av kraven i avtalet är att Peru öppnar upp så att företag enklare kan komma in i Amazonas.

I protest mot ”privatiseringen av regnskogen och vattnet” och mot regeringens brist

SOME RIGHTS RESERVED
Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

på dialog började ursprungsfolk och bönder i Amazonas att spärra av vägar, ockupera oljeanläggningar och blockera floder för transporter. Men dekreten stod fast, trots att de sociala rörelserna påpekade att de bryter mot såväl grundlagen som internationella konventioner om ursprungsfolkens rättigheter.

Den 5 juni fick polisen i uppdrag att skingra demonstranterna vid ”Djävulens kurva” och öppna den blockerade vägen för trafik. Efter händelserna i Bagua går historierna isär. Ursprungsfolkens organisationer talar om ett folkmord och en massaker.

– De skjuter mot oss som om vi vore djur. Regeringen för krig mot oss, sa Alberto Pizango, ledare för ursprungsfolksrörelsen Aidesep som ledde protesterna, under en presskonferens.

PRESIDENT ALAN GARCÍA anklagade samtidigt Pizango för uppvigling och menade att lokalbefolkningen är oskyldiga offer som fått betala med sina liv. Inrikesministeriet visade tv-reklamsnuttar med rubriken ”Så här agerar extremismen mot Peru”. Bilder av döda polismän visades upp, en berättarröst sa att det som skett inte var några sammandrabbningar, utan mord på försvarslösa poliser. ”Extremisterna vill stoppa utvecklingen i Peru, de vill hindra peruanerna från att använda sig av naturgasen och oljan i *sin egen* jord. Låt oss förenas mot brottsligheten! Låt inte fosterlandets framsteg gå förlorade!”, sa reklamrösten från inrikesministeriet.

Internationella organisationer som FN, Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (IAHCR) och Amnesty International har riktat skarp kritik mot polisens övervåld i Bagua och mot regeringens sätt att kriminalisera proteströrelserna och förfölja deras ledare.

> ”De skjuter mot oss som om vi vore djur. Regeringen för krig mot oss.

EFTER HÄNDELSERNA i Bagua gav regeringen order om häktning av alla nationella ledare för Aidesep och Alberto Pizango jagades av polisen, anklagad för uppvigling, förräderi och upplopp. Han gömde sig och sökte sedan asyl i Nicaragua.

Några dagar efter våldsamheterna beslutade regeringen att upphäva två av de mest omdiskuterade dekreten. Premiärminister Yehude Simon och flera andra ministrar tvingades avgå efter stark kritik mot deras agerande i samband med händelserna i Bagua. Men flera dekret står fortfarande fast och regeringen fortsätter implementeringen av frihandelsavtalet med USA, samtidigt som man är mitt inne i slutförhandlingarna om ett nytt handelsavtal, det så kallade associeringsavtalet, med EU. I början av juli drog nya protester i gång i stora delar av Peru, med landsomfattande strejker och vägblockader.

– Regeringen är ansvarig för att ha deklarerat ett öppet krig. Att legalisera uppköp av våra territorier är som att döda alla ursprungsfolk i Amazonas. Vi kan inte tillåta det, sa Alberto Pizango i slutet på juli från sin exil i Nicaragua, och menade att protesterna kommer att fortsätta.

I mitten på augusti samlades återigen 3 000 demonstranter från ursprungsfolken i Bagua, den här gången för att protestera mot att deras ledare fortfarande är tillfångatagna och nu riskerar att bli förflyttade till Lima, (se även sid 55). ■

Poliserna sköt skarpt och grep demonstranter.